

נאמר לך נייר

..כוש"י: הרפתקן או שעיר-לעזאזל? * רפול: ..למה

נשים לא יכולות לנהוג טנקים? * לא רק. ציונים' נשפטים

בברית-המועצות * הסיפרות הערבית ללא כחל-וסרק

ספרים

נשמה תועה?

"כוש"י, שמעליו והרפתקתיו משרר עים מעמקיזרעאל דרך הצנחנים וכלה בכלא בפרנקפורט, גרמניה, רשם את תולדות חייו והגניב מתוך הכלא הגרמני את כתב-היד, שראהאור החדש * סיפרו של שימעון ("כוש"י) רימון מתאר, בצורה מרתקת, מחד פרשת חיים סבוכה ואומי ללה, ומאיך תיאור מרשים של החוויה הישראלית, הפראית, המיוחדת: דור-לדור חמים שלם, שמרבית בניו אינם עוד ב- חיים מבלי שזכו למות בשיבה טובה. סיפור-חייו של כוש"י התחיל בכך ש- גולד אחרי שאביו נרצח בידו ערבים במהלך ימי המרדה-הערבי הגדול. הוא גדל כאסופי בבתי-חומים ואצל מישפחה אר-

מיניים... חיילות המספרות לקיים יחסי מין עם קצינים או חיילים זכות כפינויים כגון 'קרחון' או 'נזירה'... בדיחה נפוצה מספרת על מפקד בסים בפני, שהשמועה סיפרה שלא השכיב אף אחת מפקודי- תו..."

ברור מעל ומעבר לכל ספק, שפרק זה בסיפרה של לסלי היילטון מעמיד את הוויכוח המתנהל בימים אלה, בשאלת גיוס הבנות לצה"ל, באור אפל, המשמש דגימה הממחישה את נחיתותה של האשה בחברה הישראלית את הפיכתה מצלע- אדם לצל-חייל.

תולעי תרבות

LION-HEART

ביום ב', אחת לשבועיים, כמו נידה תרבותית, ניתן לראות את פרצופו מרצד על המסך הקטן. הוא ספק בלתי-מגולח, ספק מוזקן, הוא מחייך את חיוכו, המזכיר טוהר-בדים המנסה למכור את מרכולתו, נועץ את עיניו בקהל משלמי-האגרה, ואי-מר בקולו המאנפך דברים הנשמעים בערך כך: "ערב טוב, גבירתי ורבותי, הערב תוכלו לראות בתוכניתנו, "קלעים" את רג' דניות להקת הריקוד "בת דור", את הב- שורה הקיימת בהצגה החדשה של תיאטר- רון זה או אחר, את לבטי היצירה של שלמה ארצי, או עגיבת עוגב ביפו, ונביא את דבריה של לאה פורת לאומה..." וכולי וכולי.

הדמות היא דמותו של שחקן בשם שמעון לביארי, המצליח בתוך מחצית הר שעה הדו-שבועית, בניצוחו של במאי- התסכיתים אפרים סטן, להפוך את קהל צרכני-התרבות בארץ לדוחי-תרבות. לב- ארי מבמבם מילים על אודות תרבות מנומסת, זקופה, יפה, חייכנית, צייתנית ומשוללת ערך קיומי כלשהו, תוך שהוא נוסך בקולו נימה המעוררת את המחשבה שמצגי המצולמים, שבהם מראיין סטן בעברית עילגת את כל היוצרים החייכנים, יפים, זקופים וכולי, כמוהם כהבאת ישראל אל משפחת עמי התרבות. אלא שלא כאלה הם הדברים, כמה עוצב לראות, כי בצד מחלקת-החדשות של הטל-

תו של חייל, סבתו של חייל - אלה המי- לואים שלה. מול עמדה זו היא מצגינה עמדה אחרת, מקורית ביותר: "בין המעטים החולקים על דיעה זו,

רמטכ"ל איתן

..דעותיו נחשבות כביטוי נוסף לקשיחותו"

נמצא אחד האלופים הקשוחים בצה"ל, רפאל (רפול) איתן, חייל ותיק ומוזריר הודע את ערך החיים, של גבר כשל אשה, וחבריו מייחסים לו שאלות כגון: 'למה הנשים לא יכולות לנהוג טנקים?' או 'למה יותר קשה לספר להורים שבתם נפלה בקרב, מאשר לספר להם שבתם נהרג? ! אבל בנושא זה הוא בורד ב- רמטכ"ל. דעותיו נחשבות כביטוי נוסף לקשיחותו, וכנראה זה פשוט מתעלמים ממנו..."

באשר לתיפקודיה של החיילת בצה"ל, קובעת מחברת צלע אדם קביעות רבות בנוסח: "הניצול המיני של החיילת... נוסף על שירותיהן החברתיים והמינה" ליים, מפסקות חיילות רבות גם שירותים * הספר הונס אל מכבש הדפוס קודם מינויו של איתן כרביאלוף ורמטכ"ל.

שהסתבר בפלילים. חבריו מהצנחנים נח- לצו להגנתו, ופעלו לשיקומו כאחד ממר- שבי עמקיזרעאל. אלא שחיי-המישפחה שלו עם רעייתו האנגליה התערערו, מאחר שלא חדל לייחל להרפתקות. מילחמת יום- הכיפורים הגבירה את עירעור שיווי-מיש- קלו הנפשי, והוא יצא שוב לדרך ההרפת- קאות, שלעיתים היא נאיביות ולעיתים ער- מומית, והסתבר בגרמניה עם חבורה קשור חה של ישראלים-יורדים שעסקו בסחר בסמים קשים. הוא נתפס עם החבורה, ונשפט לתשע וחצי שנים בכלא הגרמני. סיפרו של "כוש"י אינו מהווה ניסיון של הצטדקות-ת, או הטלת אשמה בחברה או בבודדים, זהו מיטמך חושפני, הכתוב בלשון עיברית מחוספסת, שבו הוא מתאר את עצמו כנש המסוכסכת בתוכה, נפש שחייתה בסך-הכל חוויה מועתקת, שביכרה קשיחות על הרגישות והנאיביות שבהן בורך "כוש"י, שניסה להקשיח עצמו בכל מחיר. הספר מהווה אנטומיה של ישראלי שלא מצא את מקומו בחברה הישראלית, שהידרדר מגבהי האגדות הצבאיות אל תהום של חלאת ערפדים, שניצלוחו וסיב- כוהו והביאו אותו לכך שיסבך אחרים מבלי שיתכוון לכך. אין זה משנה כלל אם "כוש"י הוא פושע או אינו פושע, ואם הוא ראוי או לאו לעונש שהוא מרצה כיום בגרמניה. דבר אחד ברור, ש- מתוך סיפרו של שמעון רימון ברור ש- "כוש"י הוא נפש אמללה, חולה ומפוצלת, הזקוקה לטיפול ולא לכליאה. קיטעי הר ספר, הקריא הרבה יותר מעשרות ספרים של אנשים שמלאכתם היא הסיפרות, מעי- דים על כך שבית-הכלא הגרמני לא נועד לרפא בני-אדם, והוא לא יעניק ארוכה כלשהי לנישמתו המתייסרת של "כוש"י.

החוויה הישראלית

צלע החייל

הוויכוח המתנהל באחרונה בארץ, בנו- שא גיוס הבנות לצה"ל או הפסור ממנו, מצליח - בדומה לוויכוחים ציבוריים אחרים - לטעות תוך הנקודות העיקריות שבו. אם לבחון נושא זה מעבר למאבק הכוח שבין הקלריקאליים של אבירי הר כפייה הדתית לבין פוליטיקאים חילוניים, נושא זה הופך חלק נכבד של המאבק לשיחורר האשה בישראל.

העיתונאית לסלי היילטון, שיספרה צלע אדם - האשה בחברה הישראלית ראה אור באחרונה * מציגה בפרק השישי של סיפרה עובדות מרתקות בנושא האשה וקשת תיפקודיה בצה"ל, לדבריה קיימים בצבא ארצות-הברית 628 סיווגים מיק- צועיים, ו-71 מתוכם פתוחים לנשים. בעוד שחיילות צה"ל רשאיות לבחור רק בין כ-150 סיווגים בלבד. היילטון מדגי- מה כי בחילה-האוויר האמריקאי מטוסים נשים מסוקים, מטוסי-תובלה ומטוסי-טון, ומשמשות גם כטייסות-ניסוי וכאטי- טרונאוטיות, ואילו אחרות משרתות על ספינות הצי האמריקאי. במילים אחרות: על גלריה של תפקידים, שחיילות צה"ל כלל אינן משמשות בהן.

לסלי היילטון מעמתת, בסיפרה, את קשת ההשקפות הפוליטיות-חברתיות בנו- שא השירות הצבאי של האשה בצה"ל, כאשר מצד אחד היא מציגה עמדות כו- של ח"כ גאולה כהן: "להיות חיילת, אי-

שימעון ("כוש"י) רימון

..נפש אומללה, חולה ומפוצלת..."

מנת בעמקיזרעאל, שם החל שואף להי- דמות לגיבורי העמק ביהדות הצנחנים, דוגמת מאיר הרציון, "רפול" (רביאלוף רפאל איתן) ואחרים. כתום לידותו, שחלק ניכר ממנה בילה בחיק הטבע, התגייס "כוש"י לצנחנים, ובמהלך שירותו הצבאי הובילה אותו נישמתו ההרפתקנית על- פטרה - משאת-ליבם של ההרפתקנים הצעירים בראשית שנות ה-50 - לנחל ארנון ולמקומות אסורים נוספים.

אחרי שיהוררו מן הצבא שב "כוש"י ליהנות משיכון המרחבים, תוך שהוא מסתבך בצורה כמעט שיטתית בכל שדר- כו כפות רגליו. הוא יצא מארץ והגיע לשרודיה, שם התגורר קרוב לשנה בין הלאפים, והחליף אורח-חיים עתיק ומיוחד זה כהר-יעין בעבודה קרופייה בבית- הימורים לונדוני, תוך הרפתקות שהעידו על איששק רב.

מילחמת שש-הימים החזירה אותו אר- צה, והוא המשיך בכישלונו למצוא לעצמו מקום בחברה ישראלית 'מיוגנת', המשיך להידרדר מדחי אל דחי ושימש את אנשי העולסה-החתון כמוביל של סמים, עד

* "אני כוש"י, מאת שמעון רימון, ה' מלבה"ד: אביעזר גולן, הוצאת "עידנים", מהדורת "ידיעות אחרונות", 262 עמודים (מחיר קשה).

המשפט הסובייטי

ציטוטן

דיכוי הפרט בברית-המועצות אינו מופנה אך ורק כלפי "ציונים". יש שם דיכוי שיטתי של כל ערך אנושי יצירתי. דומה שסידרת המישפטים שנערכה החדש בברית-המועצות השכיחה, בעזרת אמצעי-התיקשורת למיניהם, כמה היבטים של דיכוי שיטתי זה. בחודש אוגוסט 1964 נערך בלנינגראד מישפטו של משורר צעיר, יוסף ברודסקי (ליד 1940), שבמהלכו הורשע על אכילת לחם- חסד וחיי-טפילות. הוא נידון לחמש שנות עבודת פרך, ברודסקי, שהוא יהודי במוצאו, גורש מברית-המועצות בראשית יוני 1972, ובדומה לאחרים מהעידית התרבותית היהודית בברית-המועצות הגיע לווינה, והעדיף לעבור להתגורר בארצות-הברית על-פני ישראל. קטעים מהפרוטוקולים של מישפטו ראו אור בשעתו בשנתון-הסיפרות עכשיו (13-12), וכמה מהם רציב:

כי ירפיסו אותם. אני מניח...
השופטת: אני מניח/ איננו מעניין אותנו, אמור לנו, מדוע לא עבדת?
ברודסקי: עבדתי. כתבתי שירים.
השופטת: ומה מיקצועך?
ברודסקי: ליריקן. מתרגם ליריקה.
השופטת: ומי אישר כי משורר אה? מי כלל איתך בשירות המי- שרי?
ברודסקי: איש לא כלל אותי בשירות הגזע האנושי...
השופטת: ענה על השאלות בדוי- קנות!
ברודסקי: כתבתי שירים, השבת,

* "צלע אדם", מאת לסלי היילטון, הוצאת "עידנים", מהדורת "ידיעות אחרו- נות", 183 עמודים (מחיר קשה).